

U CAVTATU OTKRIVEN IZNIMNO RIJEDAK I VRIJEDAN NALAZ

Netaknut i zabrtvljen kasnoantički sarkofag u izvornom položaju

Tijekom zaštitnih arheoloških istraživanja koje su na lokalitetu Zorina 8 u Cavtatu proveli Muzeji i galerije Konavala istražen je dio kasnoantičke nekropole rimske kolonije Epidaur. Tom su prilikom evidentirani brojni ukopi različitih tipova, uključujući zidane grobnice, ukope u amforama, grobove građene od kamenih ploča, grobove pod tegulama te reprezentativni kameni sarkofag. Najznačajniji nalaz ovogodišnjih istraživanja kameni je sarkofag pronađen in situ unutar nekropole. Njegovu iznimnu vrijednost određuju stupanj očuvanosti, okolnosti pronalaska te činjenica da je otkriven kao zatvorena i netaknuta grobna cjelina.

Sarkofag je izrađen od lokalnog vapnenca, a sastoji se od kamenog sanduka i dvoslivnog pokrova s akroterijima na uglovima. Prema svojim tipološkim obilježjima pripada skupini kasnoantičkih sarkofaga salonitanskog tipa te se okvirno datira između 4. i 6. stoljeća. Na temelju petrografske analize, koju je proveo dr. Božo Prtoljan, utvrđeno je da je sarkofag izrađen od lokalnog kamena, što upućuje na djelovanje lokalne klesarske radionice tijekom kasnoantičkog razdoblja.

Posebnu vrijednost nalaza predstavlja činjenica da je sarkofag pronađen u izvornom položaju, intaktan, sa sačuvanim vapnenim vezivom između pokrova i sanduka. Otkriven je na dubini od približno tri metra te zajedno s ostalim grobnim strukturama čini složen kasno-

antički grobni sklop. Sarkofag, čija se masa procjenjuje na oko pet tona, predstavlja rijetko očuvanu zatvorenu grobnu cjelinu, zbog čega je njegovo istraživanje zahtijevalo primjenu složenih metodoloških postupaka i interdisciplinarni pristup različitih specijalističkih struka. Takvi su nalazi iznimno rijetki u hrvatskom arheološkom kontekstu. U unutrašnjosti sarkofaga evidentiran je primarni ukop jednog pokojnika. Iako su skeletni ostaci bili loše očuvani, zabilježeni su organski i drugi depoziti koji će biti predmet daljnjih laboratorijskih analiza.

Po završetku istraživanja sarkofag je postavljen u primjerenom javnom prostoru, na križanju staza prema Mauzoleju obitelji Račić, odnosno groblju sv. Roka, i stubišta koje vodi prema kupalištu Ključice, gdje će biti dostupan stanovnicima i posjetiteljima kao vrijedan svjedok bogate antičke prošlosti Cavtata.

Istraživanja su provedena u organizaciji Muzeja i galerija Konavala pod vodstvom Helene Puhare. Stručni suradnici na projektu bili su Jelena Beželj iz Muzeja i galerija Konavala i Krešimir Grbavac iz Arheološkog muzeja Dubrovačkih muzeja, a u istraživanjima su sudjelovali i Lukša Klaić, Ivo Letunić, Karmen Rihter te tvrtka Arheo Plan.

Muzeji i galerije Konavala posebno zahvaljuju Marti Perkić iz Konzervatorskog odjela u Dubrovniku na kontinuiranoj stručnoj pomoći i suradnji tijekom svih faza istraživanja. Zahvaljujemo Mi-

nistarstvu kulture i medija Republike Hrvatske, koje je osiguralo interventna sredstva za provedbu arheoloških istraživanja, zaštitu nalaza i izmještanje sarkofaga na primjereno mjesto javne prezentacije. Zahvaljujemo i Općini Konavle na potpori i suradnji tijekom provedbe projekta.

Zahvaljujemo svima koji su 8. lipnja 2026. sudjelovali u dokumentiranju i istraživanju sarkofaga: geodetu Miljenku Žabčiću, antropologu dr. Mariju Novaku, restauratorima-konzervatorima Sandri Lucić Vujičić, Sari Šimetić i Mihaelu Golubiću te fotografu Ljubu Gamulinu iz Hrvatskog restauratorskog zavoda i Ani Požar Piplica, koja je provela uklanjanje vezivne žbuke pokrova i sanduka sarkofaga kao i uzorkovanje materijala za predstojeće laboratorijske analize. Među najzahtjevnijim segmentima istraživanja bila je operacija podizanja pokrova, izvlačenja sarkofaga i njegova premještanja na novu lokaciju. Zahtjevan zahvat vodio je restaurator Siniša Bizjak uz suradnju kipara Tomislava Šalova, dok su važan doprinos njegovoj uspješnoj provedbi dali Luko Piplica i Andrija Piplica. Zahvaljujući zajedničkom angažmanu svih sudionika, sarkofag je sigurno premješten i prezentiran javnosti.

Na kraju zahvaljujemo obitelji Banović, vlasnicima zemljišta i investitorima zaštitnih arheoloških istraživanja, na strpljenju, suradnji i tehničkoj pomoći tijekom provedbe svih istraživačkih aktivnosti.